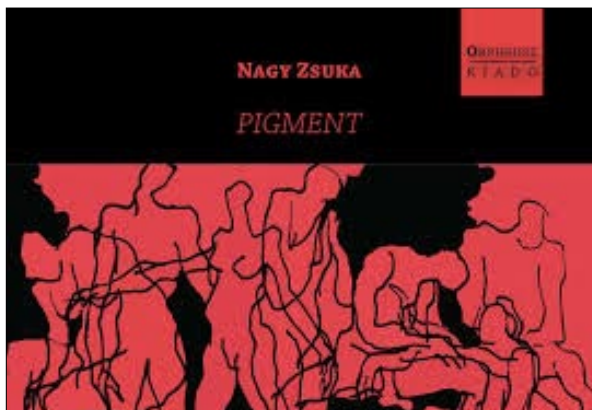

ENDRESZ ÁGNES
Pigment extra*

Emiatt a kis könyvecske miatt vagyunk ma itt. Nagy Zsuka *Pigment* című új kötete miatt. Ez a kis ártatlan, csinos, nőcis fekete-magenta verseskötetnek hihetetlen ereje, mágiája és szinte elviselhetetlen súlya van. Akárcsak magának a létezésnek.

Amint elkezdem olvasását, már az első soroknál a foglyává válok, akár akarom, akár nem.

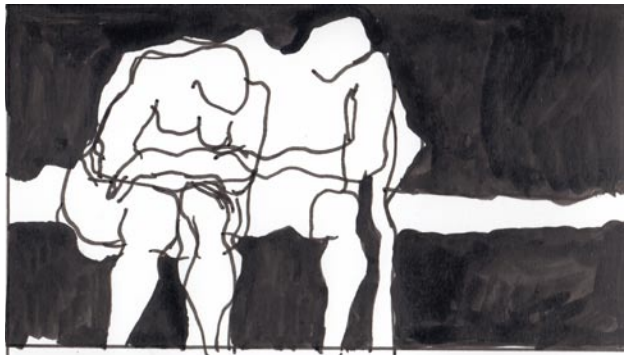
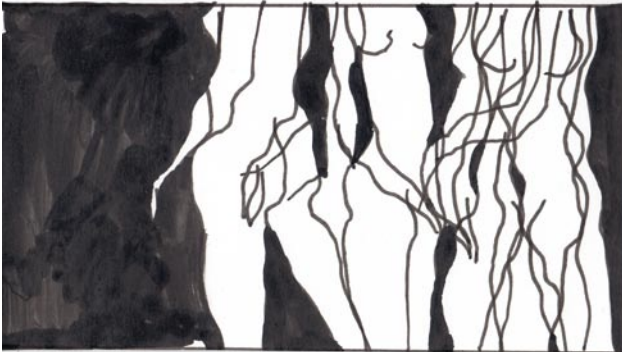
Szeretem átadni magam az olvasmányélménynek. Szeretek belefeledkezni, belemerülni a sorokba, hagyni, hogy beszippantson az olvasott világ valósága. De ez a kötet más. Ez nem finomkodik, nincs előjáték, rögtön lehúz, a szívembe markol és valami érthetetlen büntudatot ébreszt bennem. Mi közöm nekem ezekhez a deviáns, erőszakkal teli történetekhez? Miért ismerek magamra olyan drogtól, alkoholtól *leszedált* alakokban, akiktől legszívesebben teljesen elhatárolnám magam?

Olvasom az első sorokat. Mintha egy tó közepén, egy kis csónakban ülnék, egyedül. Hirtelen a víz mélyéről előtör egy sötét erő és leránt a mélybe. Nincs se erőm, se időm védekezni, túl gyorsan és váratlanul történik minden. Zuhanok egyre lejjebb, a víz egyre hidegebbé és sötétebbé válik körülöttem. Bevillanó képek, víziók, halkuló és erősödő hangok vesznek körül. Női kacajok, veszekedések, kopogó cipők, leejtett tárgyak. Merülésem vészesen, reménytelenül felgyorsul.

Van egy pillanat, amikor mintha lelassulnék, a kép kiderül és meglátom a nagymamát. Érzem az almáspitéjének illatát, látom a finom gyöngyházfény ráncokat a kezén. Olyan szép! Elönt a szeretet, a meghatottság, az elmúlás csöndes szomorúsága.

De zuhanok tovább, tovább, egészen a fekete tó legaljára. Leérek. Itt mélységes csend vesz körül, a semmi csendje. Itt végre meglátom a legvégső titkot, önmagamát.

* Elhangzott 2018. október 4-én a nyíregyházi Jósza András Múzeumban Németh Erika *Pigment extra* című kiállításának megnyitóján.

Amikor magamra ismerek, átélem az archaikus egység érzését. Mindennel egy vagyok, minden bennem van és én mindenkiben benne vagyok. Az idő örök és én egygé válok a múlttal és a jövővel is. Egy végtelen körforgás részese vagyok. Születés, élet, halál körforgásába merülök. Elmúlásra születünk, mely életünk legboldogabb pillanatait is áthatja.

Nagy Zsuka verseiből ez az archaikus érzés árad. Minden szava őszinte, tiszta, mely vértől és magzatmáztól ragacsosan, mocskosan jön világra. Mint minden újszülött. Ezekben a kegyetlen költeményekben megfogó a mindent átható őszinteség, akár a szerelemről, a vágyakról, akár a birtoklásról, vagy az erőszakról szólnak. Akár csak Németh Erikának a verseskötethez készült illusztrációi. Azok a képek, melyek ebbe a verseskötetbe születtek, de ehelyett egy múzeum falára kerültek. Rossz helyre született gyermekek.

A frízszerű sorokban vonagló személytelen, arctalan figurák mi magunk vagyunk. Magunkra ismerhetünk bennük. Összegabalyodó testek és érzések, közös gondolatok, félelmek, álmok, hasonló észlelések. Életünk maga ez a végtelen fríz, mely születésünk előtt elkezdődött és nem ér véget a halálunkkal sem. Szavaink, tetteink, lenyomataink hatnak a világra, mert gondolataink pillangói képesek megváltoztatni a pillanatot.

Honnan jövünk? Kik vagyunk? Hová megyünk? – tette fel a kérdést már Gauguin is, amikor az élet értelmére kereste a választ utolsó festményén. Miért élünk? És miért él az emberek lelke mélyén egy kollektív büntudat? Miért éljük mindennapjainkat büntudatban? Talán, mert rohanó világunkban, melyet magunknak teremtettünk, nincs időnk élni? Nincs energiánk a gyermekeinkre, szüleinkre, barátainkra, párunkra, önmagunkra? Nincs időnk önmagunkba nézni, elhalkulni, csendben maradni?

Németh Erika vörös-fekete illusztrációi felidéznek bennem az ókori görög vörös alakos kerámiákat, melyeken a finoman cizellált alakokat a háttér fekete feltjai kötnek össze, választanak szét. Mintha az archaikus görög mitológia, teremtésmítosz Istenei és Gigászai küzdenek itt egymással, egyetlen hatalmas Gigantomachiába sűrítve.

A színeknek ezeken a képeken szimbolikus jelentése van. A vörös az élet, szenvedély, szerelem, vér, erőszak színe. A szűk térbe beszorított hússzínű testek ritmusa a fekete háttérben az emberi kapcsolatok, viszonyok, hiábavaló küzdelmek megtestesítői. Megjelennek a pannókon a szexualitás lenyomatai is, női kítárulkozások, áthatások, behatolások, aktusok, a vágy és erőszak jelenetei. Máshol pedig csontvázszerű, zaklatott vonalrajzú testek vonaglanak, bukznak el a megsemmisülésbe, mint emberi sorsok, elenyésző vágyak Dante poklában.

Két nő, két különböző művészeti ágban alkotó ember talált egymásra e kis kötetben. Hatottak egymásra. A versek a vonalakra, a színek a mondatokra. Nyitott kompozíciók, szabad versek, melyek kikövetelik figyelmünket, asszociációs képzetünket.